

ע"פ 5684/22 - פלוני, פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5684/22

לפני: כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ
כבוד השופטת ר' רונן

המערערים: 1. פלוני
2. פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט
המחוזי באר שבע מיום 12.5.2022 ומיום 17.7.2022
בת"פ 25578-09-20 שניתנו על ידי כב' השופט י' עדן

תאריך הישיבה: כ"ב בשבט התשפ"ג (13.2.2023)

בשם המערערים: עו"ד גבי שחר

בשם המשיבה: עו"ד מיכל קליין

בשם שירות המבחן לנוער: גב' טלי סמואל

פסק-דין

עמוד 1

לפנינו ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט י' עדן) מיום 12.5.2022 ומיום 17.7.2022, בהתאמה, בת"פ 25578-09-20. בהכרעת הדין, הורשעו המערערים בביצוע עבירות של הצתה, החזקת ונשיאת נשק וירי מנשק חם באזור מגורים. בגין עבירות אלה, נגזר על המערער 1 עונש של 7 שנות מאסר בפועל; 18 חודשי מאסר על-תנאי לתקופה של 3 שנים; פיצוי למתלונן בסך של 50,000 ש"ח; ופסילת רישיון הנהיגה לתקופה של 5 שנים בפועל, ושנה אחת על-תנאי. על המערער 2, אשר היה קטין בעת ביצוע העבירות, נגזר עונש של 4 שנות מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על-תנאי לתקופה של 3 שנים; פיצוי למתלונן בסך של 20,000 ש"ח; ופסילת רישיון הנהיגה לתקופה של 3 שנים בפועל, ושנה אחת על-תנאי.

רקע ועובדות המקרה לפי כתב האישום המתוקן

1. על פי עובדות כתב האישום, המערער 1 הוא אביו של המערער 2 שהוא יליד שנת 2002. כמו כן, המערער 1 הוא אחיו של המתלונן 1 ודודו של המתלונן 2 (שיכנוו להלן ביחד: המתלוננים). בין המערערים למתלוננים, המתגוררים בסמיכות זה לזה, קיים סכסוך ממושך שטיבו אינו ידוע במדויק.

2. לפי האישום הראשון, הגיעו המערערים ביום 30.8.2020 בסביבות השעה 1:50 לאזור ביתם של המתלוננים, כשהם נושאים עמם שני נשקים (להלן: הנשקים). תחילה ירו המערערים באוויר. לאחר מכן הם ניגשו אל רכבו של המתלונן 2. המערער 2 נכנס אל חלקו הקדמי של הרכב, בעוד שהמערער 1 שומר מאחורי גבו באמצעות הנשק שהיה בידו פן מישהו יתקרב. בהמשך, הצית המערער 2 את הרכב והוא החל לעלות באש בחלקו הקדמי.

במקביל, המתלונן 2, ששמע את היריות שנורו, הגיע אל מקום חניית הרכב. בשלב זה החלו המערערים לברוח, כשתוך כדי כך הם יורים לאזור בו עמד המתלונן 2. המתלונן 2 הסתתר מפני הקליעים שנורו לעברו, ולאחר מכן נטל צינור מים והחל לכבות את הרכב הבוער. כאשר הגיעו המערערים לאזור הסמוך לביתם, הם המשיכו לירות לעבר ביתם של המתלוננים מספר רב של פעמים. כתוצאה ממעשי המערערים נשרף רכבו של המתלונן 2 בחלקו הקדמי.

3. על פי עובדות האישום השני, למחרת אירועים אלה נסעו המערערים בשעה 3:48 ברכבו של המערער 1 אל ביתו של המתלונן 2, כשהם מצוידים בנשקים. כאשר הגיעו סמוך לביתו, החלו המערערים לירות לעבר הבית ופגעו בקיר. לאחר מכן עצרו המערערים מול ביתו של המתלונן 2, המערער 1 ירד מרכבו, פתח את השער המוביל לחצר הבית, נכנס אל החצר והחל לירות לעבר ביתו של המתלונן 2 מספר רב של יריות. באותו שעה המתין המערער 2 ברכב.

חלק מהיריות שירה המערער 1 פגעו בקיר החיצוני של הבית. ירייה אחת פגעה בחלון הבית, כאשר הקליע חדר דרך זכוכית החלון אל הקיר הפנימי של הבית, וניתז אל עבר מזרון שהיה מונח בסלון הבית. במהלך הירי, פתח המתלונן 2 את דלת ביתו, הבחין בירי ומיד התכופף והסתתר כדי שלא להיפגע.

בהמשך, יצא המערער 1 מחצר הבית, נכנס לרכבו, והמערער 2 החל בנסיעה מהירה להתרחק מהמקום. במהלך נסיעתם, המשיכו המערערים לירות באוויר דרך חלון הרכב.

4. בגין מעשים אלה, יוחסו למערערים בכתב האישום עבירות של הצתה לפי סעיף 448(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); עבירות נשק (החזקת ונשיאת נשק) לפי סעיפים 144(א) ו-144(ב) לחוק; ועבירות של ירי מנשק חם באזור מגורים לפי סעיף 340א(ב)(1) לחוק.

5. המערערים כפרו באישומים המיוחסים להם. המערער 1 לא העלה טענת אליבי אך טען כי לא נכח במקום בזמן שהתרחשו לכאורה האירועים המפורטים בכתב האישום; והמערער 2 העלה טענת אליבי לפיה שהה במועדים הרלוונטיים בביתו של בן דודו.

הכרעת הדין

6. לאחר שהתקיימו דיוני הוכחות והוגשו סיכומי הצדדים, הרשיע בית משפט קמא ביום 12.5.2022 את המערערים בעבירות שיוחסו להם. בפתח הדברים, פרש בית המשפט בהרחבה את האירועים נושא כתב האישום ואת המענה שהציגו המערערים; את הראיות והעדויות שהובאו בפרשת התביעה ובפרשת ההגנה; ואת עיקרי טענותיהם של המדינה ושל המערערים.

במסגרת פירוט הראיות, ציין בית המשפט בין היתר את עדויות המתלוננים, את הודעותיהם במשטרה ואת השחזורים שנערכו עמם; את ההודעות שמסרו שתי נשותיו של המתלונן 2 (שיכנוו להלן בנפרד: ס' ו-א') במשטרה ואת השחזורים שנערכו עמן; ואת הודעות המערערים במשטרה והעימותים שנערכו ביניהם לבין המתלוננים.

כן ציין בית משפט קמא את הסרטונים ממצלמות האבטחה של השכן, בהם ניתן לראות רכב הזהה לרכבו של המערער 1 מגיע בשעות בהן התרחשו שני האירועים המפורטים בכתב האישום לביתם של המתלוננים, וכן הבזקים הנחזים כשריפה ורשפים של ירי התואמים את שני האירועים המפורטים בכתב האישום. מעבר לכך, הזכיר בית המשפט את תיעוד השיחות למוקד 100 שבוצעו בזמן אמת; את התרמילים והקליעים שנמצאו בבתיהם של המתלוננים; את דו"חות הביקורים בזירה שערכו השוטרים; את חוות דעתה של מומחית לזיהוי שרידי ירי מטעם המדינה לפיה נמצאו שרידי ירי על גופו של המערער 1; את הודעתו של בן דודו של המערער 2 במשטרה לפיה האחרון שהה בביתו בעת שהתרחשו האירועים המפורטים בכתב האישום; את חוות דעת המומחה מטעם ההגנה לפיה מיקום התרמילים שנמצאו וסימני הפגיעות לא תואם את גרסת המתלוננים; וראיות נוספות.

7. לאחר שבחן בית משפט קמא את מכלול העדויות והראיות ושקל את טענות הצדדים, הוא הגיע למסקנה כי הוכח מעבר לספק סביר כי המערערים ביצעו את העבירות המיוחסות להם בכתב האישום.

8. בראש ובראשונה, ביסס בית המשפט את הכרעת דינו על עדויותיהם של המתלוננים, אותן הוא מצא כמהימנות. הוא ציין כי העדויות עקביות בעיקרן ומתיישבות זו עם זו, וכן מתיישבות גם עם הראיות האחרות שהוגשו בתיק, לרבות השחזורים שבוצעו עם המתלוננים ועם נשות המתלונן 2 וההודעות שנמסרו על ידיהם בהזדמנויות שונות במהלך חקירת האירועים במשטרה. בית המשפט הוסיף כי אומנם קיימות סתירות בנקודות מסוימות בגרסאות שמסרו המתלוננים, ואולם אין בהן כדי לגרוע מאמינותם וממהימנות דבריהם. זאת בין היתר בהתחשב בכך שמדובר באירועים

קשים של ירי שהופנה כלפי המתלוננים בשני לילות סמוכים, כך שבשל ההתרגשות והלחץ הנובעים מהסיטואציה סביר כי יהיו אי-דיוקים כאלה ואחרים בגרסאותיהם.

9. זאת ועוד, בית המשפט ציין כי ראיות חשובות נוספות ועצמאיות להוכחת אשמתם של המערערים הן ההודעות שמסרו ס' וא', נשותיו של המתלונן 2, במטרה והשחזורים שנערכו עמן. הובהר לעניין זה כי ראיות אלה הוגשו מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, לאחר שהנשים העידו בעדויותיהן בבית המשפט כי הן אינן זוכרות פרטים רבים שמסרו בהודעותיהן במטרה ובמהלך השחזורים, ולא שיתפו פעולה כנדרש.

בית המשפט מצא כי יש להעדיף את אמירותיהן של ס' וא' בהודעות ובשחזורים על פני עדויותיהן. זאת, מאחר שניכר היה שהן אינן מעוניינות להעיד ושהן נמצאות בקושי רב לנוכח הסיטואציה בה הן מצויות - במסגרתה הן צריכות להעיד על אירועי ירי קשים מול נאשמים שהם קרובי משפחה. כן צוין כי דבריהן של ס' וא' בהודעות ובשחזורים מתיישבים עם הגרסאות שמסרו המתלוננים; וכי ניכר מדבריהן כי אף אחת מהן לא ביקשה להפריז בתיאור העובדות או להפלייל את המערערים. בית המשפט הוסיף כי חיזוק לאמירות הנשים בהודעות ובשחזורים - כנדרש לפי סעיף 10א(ד) לפקודת הראיות - ניתן למצוא בעדויותיהם של המתלוננים המתייחסות לאותם אירועים.

עוד בהקשר זה - בית המשפט נתן דעתו לטענת המערערים כי לא ניתן להסתמך על אמירותיהן של ס' וא' בהודעות ובשחזורים מהטעם שלא ניתנה להם הזדמנות לחקירה נגדית, כנדרש לפי סעיף 10א(א)(2) לפקודת הראיות; וקבע כי יש לדחותה. הוא ציין כי למערערים אכן ניתנה ההזדמנות לחקור את הנשים, וכי אין בעובדה שהאחרונות לא שיתפו פעולה כנדרש והשיבו תשובות חלקיות כדי לשלול את האפשרות להסתמך על אמירותיהן בהודעות ובשחזורים מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות. זאת, שכן סעיף 10א לפקודת הראיות מתייחס למצב בו עד מכחיש את תוכנה של אמרה או טוען כי הוא אינו זוכר את תוכנה, כך שמטבע הדברים מובאת בחשבון העובדה כי שיתוף הפעולה שלו עם העדות יהיה בעייתי.

10. כמו כן, בית המשפט מצא חיזוקים נוספים לראיות אלה בראיות החיצוניות שהוגשו, המעידות על ירי ופגיעות קליעים בקירות, בחלונות ובגדר ביתם של המתלוננים, על שיחות הטלפון שבוצעו למוקד 100 בזמן אמת, ועוד.

על רקע דברים אלה, מצא בית המשפט כי השתלבות כלל הראיות זו עם זו מביאה למסקנה כי המערערים ביצעו את המיוחס להם בכתב האישום מעל לכל ספק סביר.

11. לצד האמור, דן בית המשפט קמא בטענות המערערים לפיהן התנאים ששררו בזירות האירוע, ובפרט מצב התאורה במקום, לא איפשרו את זיהוים. הוא ציין כי מהשחזורים שבוצעו ומהדברים המפורשים שנמסרו על ידי חוקר המטרה שביצע את השחזורים ונכח במקום בשעת לילה, עולה כי באופן אובייקטיבי הייתה אפשרות לראות ולזהות את המערערים. בית המשפט הדגיש כי הזיהוי של שני המערערים על ידי ארבעת עדי התביעה המרכזיים - המתלוננים ונשות המתלונן 2 - עומד במבחן הפנימי והחיצוני לזיהוי.

בכל הנוגע למבחן הפנימי, הובהר כי עניינו במידת בהירותה ועקביותה של עדות הזיהוי, ובמידת האמון שנותן בה בית המשפט. ביחס למבחן זה, ציין בית המשפט כי הן המתלוננים והן נשות המתלונן 2 היו בטוחים לחלוטין בזיהוי. הם

עומתו פעם אחר פעם במהלך השחזורים והחקירות עם שאלות הקשורות ליכולת לזהות, לתאורה ולמרחק, והיו משוכנעים כולם באופן מוחלט בדבר הזיהוי. הוא הדגיש כי הוא נותן אמון מלא בעדויות המתלוננים ובדבריהן של נשות המתלונן 2 בהודעות ובשחזורים; וכי הסתירות המסוימות שנמצאו בהם אינן פוגמות באמינותו ובכנותו של הזיהוי.

באשר למבחן החיצוני, ציין בית המשפט כי במסגרתו נבחן המשקל שיש לתת לעדות הזיהוי. זאת בשים לב לנתונים האישיים של העד, לנסיבות אירוע הזיהוי, לקיומה של היכרות מוקדמת בין העד לבין החשוד, לתנאי הראות והתאורה במקום, למרחק והזווית ממנה בוצע הזיהוי ועוד. לעניין זה, צוין כי מדובר בעדים המכירים את המערערים היכרות אישית ומשפחתית רבת שנים, ומתגוררים בסמיכות רבה אליהם. אשר ליכולת הזיהוי בהתחשב בתנאים האובייקטיביים ששררו במקום לרבות המרחק והתאורה, צוין כי מהשחזורים שבוצעו, מההודעות שנמסרו במשטרה ומדבריו המפורשים של החוקר שביצע את השחזורים - עולה בבירור כי ניתן היה לזהות את המערערים.

אשר על כן, קבע בית המשפט כי הזיהוי עומד הן במבחן הפנימי והן במבחן החיצוני, ומשכך ניתן לבסס עליו מסקנות בהליך הפלילי מעל לכל ספק סביר.

12. מנגד, קבע בית משפט קמא כי עדויות המערערים לא היו מהימנות, וכי לא ניתן לתת אמון בגרסאותיהם. הוא ציין כי התרשמותו הישירה מעדויות המערערים הייתה כי הם מבקשים להתחמק ממתן פרטים, ולצמצם ככל הניתן את דבריהם. בין השאר, צוין כי המערער 1 לא העיד מאומה לגבי מצב התאורה ששרר במקום האירועים, על אף שהעלה טענות בעניין. כן צוין כי הגרסאות שמסר המערער 1 בהודעותיו במשטרה היו מתחמקות ושונות זו מזו. באשר למערער 2, ציין בית המשפט כי לא ניתן לתת כל אמון בגרסתו ובטענת האליבי שהוא מעלה, שכן הוא מסר גרסה מגמתית ומתפתחת, והסתבך בתשובותיו ביחס לפרטים השונים של גרסתו. עוד צוין כי המערער 2 לא הביא את עדותם של קרובי המשפחה איתם הוא ישן באותם לילות בהם טען כי שהה בביתו של בן דודו.

בנוסף, בית המשפט לא נתן אמון בעדויותיהם של בן דודו של המערער 2 ושל אמו, משניכר היה כי כל מבוקשם הוא לסייע למערער 2. ביחס לבן דודו של המערער 2, ציין בית המשפט כי היו סתירות בין הגרסה שהוא מסר לבין הגרסה שמסר המערער 2; כי הוא הסתבך בעדותו ביחס לפרטי גרסתו; וכי ממילא גם לפי גרסתו שלו הוא לא ישן עם המערער 2 בשעות בהן בוצעו האירועים נושא כתב האישום, כך שהוא כלל לא יכול לספק לו אליבי לשעות הרלוונטיות. באשר לאמו של המערער 2, צוין כי גרסתה התפתחה והשתנתה לאורך העדות; כי היא הסתבכה בעדותה ביחס לפרטי גרסתה; וכי גרסתה עומדת בסתירה גמורה לגרסתו של המערער 2.

13. בית המשפט הוסיף והתייחס בהכרעתו גם לחוות דעת המומחה מטעם המערערים, בה נטען כי מיקום התרמילים שנמצאו אינו מתיישב עם טענות המתלוננים ביחס למיקומם של היורים והכיוון אליו ירו, למעט במקרה אחד. בית המשפט קיבל לעניין זה את טענות המדינה, לפיהן אין לייחס חשיבות לחוות דעת זו, שכן ככל שהירי בוצע מנשק מאולתר - הרי שהוא כל כך לא מדויק עד שכלל לא ניתן ללמוד ממיקום הקליעים שנמצאו על הקרקע על מיקומו וכיוון עמידתו של היורה. טענות אלה התבססו על חוות דעת שהגיש אותו מומחה עצמו בתיק אחר. כן ציין בית המשפט כי העובדה שמחוות הדעת עולה כי מיקומה של פגיעה אחת כן מתיישבת עם מיקום התרמילים שנמצאו - שומטת את הבסיס תחת טענתו של המומחה ומחזקת את גרסתם של המתלוננים ביחס לאירוע הירי השני בכתב האישום. משכך, קבע בית המשפט כי אין בחוות הדעת האמורה כדי לעורר ספק סביר באשמתם של המערערים.

14. לבסוף, הבהיר בית המשפט כי אין ממש בטענות המערערים לקיומם של מחדלי חקירה. החקירה בוצעה תוך שחזורים מפורטים ומדוקדקים לכל ארבעת עדי התביעה המרכזיים, במהלכם הם עומתו עם סתירות מסוימות בדבריהם, ונבחנה האפשרות שלהם לראות ולזהות את המערערים בתנאים ששררו בעת האירועים.

15. לנוכח האמור, קבע בית משפט קמא כי הוכח מעל לכל ספק סביר כי המערערים ביצעו את המעשים המיוחסים להם בכתב האישום. בגין מעשים אלו, הורשעו המערערים בביצוע עבירות של הצתה לפי סעיף 448(א) לחוק העונשין; החזקת ונשיאת נשק לפי סעיף 144(א) ו-(ב) לחוק העונשין; וירי מנשק חם לפי סעיף 340א(ב)(1) לחוק העונשין.

גזר הדין

16. ביום 17.7.2022 נגזר דינם של המערערים. ראשית, דן בית המשפט במתחם הענישה ההולם לעבירות שביצעו המערערים, והגיע למסקנה כי יש להעמידו על בין 5 ל-8 שנות מאסר בפועל. בין השאר, הדגיש בית המשפט כי נסיבות ביצוע העבירות חמורות ביותר. זאת, בשים לב לכך שהמערערים עשו שימוש בכלי נשק כדי לירות לעבר המתלוננים ולעבר בתי המגורים בהם מצויים בני משפחותיהם, חזרו לבצע ירי יום אחרי יום ושרפו כלי רכב.

עוד הוסיף בית המשפט כי הצורך למגר את התופעה של שימוש וירי בנשק חם בכלל ובאזורי מגורים בפרט, ולמזער את הסכנה הנשקפת לציבור כתוצאה מכך - מחייב החמרה במתחם הענישה שנקבע ביחס לעבירות מסוג זה. הוא הדגיש כי הפסיקה עמדה פעמים רבות על הצורך להחמיר בענישה על עבירות מעין אלה, וכי מגמת החמרה זו הלכה וגברה בעת האחרונה. בית המשפט ציין גם את חומרתה של עבירת ההצתה, לאור העובדה שהיא טומנת בחובה פוטנציאל הרסני.

על רקע זה, קבע בית המשפט כי על מתחם הענישה לבטא את החומרה הרבה של המעשים; את סכנת החיים בה העמידו המערערים את המתלונן 2 ואת המתגוררים בבית המגורים אליו חדרו קליעים; את העובדה שהעבירות בוצעו בשני מועדים שונים; ואת הצתת הרכב.

17. לאחר זאת, עבר בית המשפט לקביעת העונש לכל אחד מהמערערים.

באשר למערער 1, בית משפט קמא נתן משקל לעובדה שהוא בעל עבר פלילי משמעותי, הכולל עבירות אלימות, סמים ורכוש, בגין הוא ריצה עונשי מאסר בפועל. כן צוין כי המערער 1 ביצע את העבירות ביחד עם בנו המערער 2 אשר היה קטין בעת ביצועו. עוד הוסיף בית המשפט כי המערער 1 לא ביקש שיוגש תסקיר שירות המבחן, נמנע מלטעון לעונש ולא קיבל אחריות למעשיו. לבסוף, צוין כי יש להביא בחשבון גם את שיקול ההרתעה, שכן המערער 1 ביצע את העבירות בשני מועדים, בתעוזה, תוך סיכון רב של חיי אדם. לנוכח מכלול שיקולים אלה, גזר בית המשפט על המערער 1 עונש של 7 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו), 18 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים, פיצוי בסך 50,000 ש"ח למתלונן 2, ופסילה של רישיון הנהיגה לתקופה של 5 שנים בפועל ושנה אחת על תנאי.

ביחס למערער 2, ציין בית המשפט כי יש להביא בחשבון כשיקולים לקולא את העובדה שהוא היה קטין בעת ביצוע העבירות ואת העובדה שהוא נעדר עבר פלילי. מנגד, צוין כי יש לתת משקל לכך שגם הוא כאביו נמנע מלקבל אחריות למעשיו והמשיך לטעון לחפותו; וכן לשיקולים של הרתעת היחיד והרבים. עוד הזכיר בית המשפט כי מתסקיר שירות המבחן שנערך בעניינו של המערער 2 עולה כי קיימים גורמי סיכון בהתנהגותו וכי ישנם צרכים טיפוליים. אולם בשל התכחשותו למעשים שיוחסו לו, לא ניתן לקדם כל הליך טיפולי. על רקע זה, גזר בית המשפט על המערער 2 עונש של 4 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו), 12 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים, פיצוי בסך של 20,000 ש"ח למתלונן 2, ופסילה של רישיון הנהיגה לתקופה של 3 שנים בפועל ושנה אחת על תנאי.

מכאן ערעורם של המערערים, הנסוב הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

הודעת הערעור

18. בערעורם על הכרעת הדין, טוענים המערערים כי בית משפט קמא שגה בניתוח הראיות שהובאו בפניו ובקביעת משקלן, וכן לא נתן משקל ראוי לסתירות בראיות המדינה עליהן הצביעו המערערים. כך למשל, נטען כי ס', אשת המתלונן 2, אמרה במהלך השחזור שנערך עמה לאירוע הראשון כי היא ראתה את המערער 1 יורה עליה ועל ביתה, וכי המערער 2 עמד לידו ולא עשה דבר. זאת, בסתירה להודעתה במשטרה לפיה גם המערער 2 היה מעורב בירי. בנוסף, נטען כי בשחזור שנערך עמה טענה ס' שהיא התעוררה משנתה למשמע קולות הירי, ורק לאחר סיומו יצאה מהבית כדי לברר את פשר האירוע. מכאן נובע כי היא כלל לא הייתה עדה לירי ולא ראתה את היורים, וזאת בניגוד להודעתה במשטרה. לכך יש להוסיף, לטענת המערערים, את העובדה שס' התחמקה מלהעיד בבית המשפט עד שלא ניתן היה לחקור אותה בחקירה נגדית אובייקטיבית. על כן גורסים המערערים כי לא ניתן לבסס על עדותה של ס' כל ממצא מרשיע.

המערערים מוסיפים וטוענים כי בית המשפט לא נתן משקל מספק לתמיהות העולות מהשוואת גרסת המתלוננים לנחזה בסרטוני מצלמות האבטחה של השכן. כך, נטען כי המתלוננים העידו שבאירוע הראשון המערערים לא נעזרו ברכב כלשהו, בעוד שבסרטונים נראה רכב כסוף נע לכיוון ביתו של המתלונן 2, עוצר שם לכמה דקות ואז ממשיך בנסיעה. כן נטען כי המתלוננים טענו שבזמן האירועים היו מקורות תאורה, בעוד שבסרטוני מצלמות האבטחה רואים שבאותה עת היה מקום האירוע חשוך. המערערים מוסיפים כי בית המשפט התעלם מטענתם כי לאחר קרות האירועים התקינו המתלוננים גופי תאורה באזור כדי ליצור רושם כאילו בעת קרות האירועים הייתה תאורה מספקת המאפשרת זיהוי.

עוד נטען כי בשל החשיבות הקריטית של אמינות השחזורים לממצאים שקבע בית המשפט, היה על בית המשפט להיעתר לבקשת המערערים ולערוך ביקור במקום האירועים. זאת, כדי שיוכל להעריך כנדרש את סבירות הראיות.

זאת ועוד, המערערים מזכירים כי הם הגישו חוות דעת מומחה ירי לפיה גרסת המתלוננים ביחס לאופן בו קרו האירועים לא יכולה להתיישב עם ממצאי הזירה כפי שתועדו על ידי השוטרים. לטענתם, הימנעותה של המדינה מלהגיש חוות דעת נגדית הסותרת מסקנה זו הייתה צריכה להוביל את בית המשפט להחיל את החזקה לפיה לו הייתה מוגשת חוות דעת כזו - היה בה כדי לתמוך בגרסת המערערים.

לבסוף, נטען כי בשל הסכסוך בין הצדדים, המתלוננים היו מוכנים לסלף את העובדות ולהציג את חשדותיהם ביחס לזהות היורים כעובדות מוגמרות - הכול כדי להפליל את המערערים. חיזוק לכך ניתן למצוא, כך נטען, בעדותו של המתלונן 1 אשר אמר כי הוא יודע שהמערערים ביצעו את המעשים אף מבלי להסתכל, שכן אף אחד לא יעשה זאת חוץ מהם.

19. באשר לגזר הדין, נטען כי בית משפט קמא גזר על המערערים עונש בלתי מידתי וחמור יתר על המידה.

ביחס למערער 1, נטען כי חרף עברו הפלילי, הוא לא הורשע בעבר בביצוע עבירות מאותו סוג. כמו כן, נטען כי על אף הפירוט הרב בכתב האישום, בפועל מדובר בשני אירועים שנמשכו זמן קצר ביותר. משכך, היה מקום לקבוע כי חומרת העבירות היא ברף התחתון ולהטיל על המערער 1 עונש קל יותר.

באשר למערער 2, נטען כי בית המשפט לא נתן די משקל לעברו הנקי ולעובדת היותו קטין, ומנגד הוא העניק משקל מופרז לעובדה שהוא לא נטל אחריות למעשיו. כן נטען כי בית המשפט לא נתן דעתו למקובל ולמושרש בחברה אליה משתייך המערער 2 - בה לקיחת אחריות בניגוד לעמדת אבי המשפחה היא בבחינת דבר שלא ייעשה, ומחירה עבור המערער 2 עלול היה להיות כבד.

המערערים הוסיפו וטענו כי בית המשפט החמיר יתר על המידה בקביעת מתחם הענישה, מבלי שהתקיימו נסיבות המצדיקות זאת. לטענתם, מתחם הענישה שנקבע הושפע יתר על המידה מהמגמה להחמיר בענישה על עבירות מסוג זה, ולא נתן ביטוי לצורך בשינוי הדרגתי כמתבקש מעיקרון החוקיות. כן נטען כי היה מקום לקחת בחשבון את העובדה שמגמת ההחמרה בעבירות ירי קיבלה ביטוי בפסיקה בעיקר בעת האחרונה, ואילו בענייננו מדובר באירועים שבוצעו לפני כשנתיים.

בשולי הדברים, נטען כי פסילת רישיון הנהיגה שהטיל בית המשפט על המערערים אינה מוצדקת ואינה מידתית בנסיבות העניין, שכן השימוש בכלי רכב על ידי המערערים היה רק לדקות ספורות, לא היווה את ליבת האירוע, ולא פגע או סיכן חיי אדם.

תסקיר שירות המבחן

20. בטרם הדיון בערעור, הוגש תסקיר שירות מבחן לנוער בעניינו של המערער 2. בתסקיר צוין כי המערער 2, אשר כיום הוא כבן 20, מגיע ממשפחה בה זוג הורים גרושים ו-5 ילדים. הרקע המשפחתי מורכב וכולל אלימות במשפחה, מעורבות של האב בפלילים, מצוקה כלכלית וסכסוך משפחתי מתמשך. עוד צוין כי המערער 2 מוכר לשירות המבחן מחודש דצמבר 2017, וכי לאורך השנים הוא הסתבך בפלילים שוב ושוב. הקשר בינו לבין שירות המבחן החל רק עם מעצרו בחודש אוגוסט 2020 - מאז הוא שיתף פעולה עם שירות המבחן ועמד בתכנית הטיפול בהיבט התפקודי. עם זאת, בהיבט הרפלקטיבי, גם לאחר הכרעת הדין הוא התקשה לקחת אחריות על התנהגותו עוברת החוק ולערוך התבוננות פנימית על התנהלותו. כמו כן, צוין כי מאז החל לרצות את מאסרו המערער 2 לא שולב במרכז תעסוקה או חינוך וכן לא שולב בהליך טיפולי. בנוסף, הוא היה מעורב באירוע של תקיפת אסיר. רק לאחר מעברו לכלא אחר בעת האחרונה הוא שולב במרכז חינוך, אך אינו מביע מוטיבציה להשתלבות בהליך טיפולי.

מבחינת התרשמות שירות המבחן, צוין כי קיימים פערים בין דיווחו של המערער 2 ביחס למצבו לבין הדיווחים של העובדת הסוציאלית בכלא, המעלים שאלות ביחס למהימנות דבריו. בנוסף, קיימים פערים בין הצהרותיו ביחס לרצונו בטיפול לבין הבנתו את צרכיו הטיפוליים. ניכר כי הוא מונע משיקולי רווח והפסד, ותופס את הכלי הטיפולי ככלי להשגת מטרותיו. ביחס לעבירות העומדות במרכז הערעור, צוין כי המערער 2 ממשיך לדבוק בהכחשתו, מתקשה לגלות אמפתיה כלפי נפגעי העבירות ואף מאשים אותם בהתנכלות לו. ניכר כי גם בחלוף הזמן לא חל שינוי בהתייחסותו לעבירות.

21. על רקע האמור, העריך שירות המבחן כי גורמי הסיכוי לשיקומו של המערער 2 הם הצלחתו לשמור על שגרת חיים יציבה וקבועה; שמירה על יציבות תעסוקתית וסיוע בפרנסת המשפחה; שמירה על התנאים המגבילים לאורך תקופת מעצרו; שיתוף הפעולה שלו עם שירות המבחן; יכולתו ליצור קשר בקלות; ואימו המגלה דאגה ואכפתיות כלפיו ומעוניינת לסייע לו. מבחינת גורמי הסיכון, עמד שירות המבחן על הרקע המשפחתי המורכב של המערער 2, לרבות סכסוך משפחתי מתמשך שהשפיע על מעורבותו בפלילים ועיצב את הנרטיב שלו כקורבן של הנסיבות; על העובדה שהוא ביצע עבירות חמורות וממשיך להתכחש לביצוען על אף שנמצא אשם בבית המשפט; על מעורבותו החוזרת ונשנית בפלילים לאורך השנים, ואף לאחר קבלת גזר הדין נושא הערעור דנן, המעידה על אי-הירתעותו מסמכות בית המשפט; על מעורבותו באירוע אלימות במאסר; על הקושי בזיהוי דאגות במצבו; על היעדר לקיחת אחריות על העבירות והבנת הקשרים הרחבים יותר של ביצוען; ועל הפער בין הצהרותיו בדבר רצונו בטיפול לבין השתלבותו בפועל בהליך טיפולי.

22. בסופו של דבר, בהמלצתו ציין שירות המבחן כי גורמי הסיכון במצבו של המערער 2 לא פחתו. כך, הקושי לזהות דאגות במצבו, תפיסתו כי הוא אינו זקוק למענה טיפולי כלל והמשך הכחשתו את העבירות - נותרו כולם בעינם גם בחלוף הזמן, והם מצטרפים לעמדתו כי גזר הדין שהוטל עליו אינו מידתי. שירות המבחן מצא כי גורמים אלה מדאיגים ומחזקים את ההתרשמות כי המערער 2 נעדר הכרה במצבו ולא הפיק תובנות של ממש. עוד צוין כי קיימים צרכים טיפוליים במצבו, לרבות שיח רגשי בתחום הדינמיקה המשפחתית וסיוע בזיהוי גורמי הסיכון במצבו; וכי ללא שיח משמעותי ביחס למעורבותו החוזרת בפלילים והנסיבות שהובילו אותו לכך, הוא מצוי בסיכון להישנות ביצוע העבירות. משכך, ציין שירות המבחן כי אין ביכולתו להמליץ על קיצור עונשו של המערער 2.

הדיון שהתקיים לפנינו

23. ביום 13.2.2023 התקיים לפנינו דיון בערעור. במהלך הדיון חזר בא כוח המערערים על עיקרי הטענות שהועלו בערעור. באשר להכרעת הדיון, הועלו בין היתר טענות לעניין תנאי התאורה ששררו בזירת האירועים בזמן אמת; השוני בין גרסת המתלוננים לבין מה שנחזה בסרטוני מצלמות האבטחה ביחס לשימוש ברכב באירוע הראשון; והמשקל שיש ליחס לחוות דעת המומחה מטעם המערערים, בהיעדר חוות דעת נגדית. ביחס לגזר הדין, חזר בא כוח המערערים על הטענה כי בית משפט קמא החמיר עם המערערים יתר על המידה, וזאת בשים לב למדיניות הענישה הנוהגת ולנסיבות העניין.

24. באת כוח המדינה טענה מנגד כי יש לדחות את הערעור על שני חלקיו. בכל הנוגע להכרעת הדיון, נטען כי זו התבססה על מספר אדנים: בראש ובראשונה על עדויות המתלוננים בבית המשפט והודעותיהם במשטרה ובמהלך השחזורים, אשר על פי קביעת בית משפט קמא היו עקביות וחזקו זו את זו. לאלה הצטרפו הודעותיהן של נשות

המתלונן 2 במשטרה ובמהלך השחזורים המאשרות את מה שהן ראו בזמן אמת, אותן מצא בית משפט קמא כמהימנות. מעבר לכך, נסמכה הכרעת הדין גם על ראיות אובייקטיביות חיצוניות, כדוגמת השיחות שבוצעו בזמן אמת למוקד 100; הפגיעות והקליעים שנמצאו בזירה; והסרטונים ממצלמות האבטחה של השכן. בנוסף לכל אלה, העיד חוקר המשטרה שביקר בזירת האירועים כי התנאים ששררו בעת התרחשות האירועים איפשרו זיהוי של המערערים. באת כוח המדינה הדגישה כי המערערים לא הציגו מנגד כל גרסה או הסבר חלופי. זאת למעט טענת האליבי שהועלתה ביחס למערער 2, אשר הופרכה לחלוטין.

כן התייחסה באת כוח המדינה לטענות המערערים לעניין חוות דעת המומחה שהוגשה מטעמם, ולעובדה שלא הוגשה חוות דעת נגדית מטעם המדינה. היא ציינה כי לאחר שבאי כוח המדינה בחנו את חוות הדעת מטעם המערערים, הם סברו כי אין צורך בהגשת חוות דעת נגדית כדי להפריכה. זאת הן בשל הספק שהתעורר ביחס למהימנותה ונכונותה של חוות דעת - שמקורו בחוות דעת שנתן אותו מומחה בתיק אחר ואשר אינה עולה בקנה אחד עם חוות דעתו בתיק הנוכחי; והן בשל קביעתו של המומחה מטעם המערערים עצמו, כי אחת מפגיעות הקליעים שנמצאו מתיישבת עם גרסת המדינה. לגישת המדינה, די היה בכך כדי להפריך את חוות דעת המומחה מטעם המערערים.

זאת ועוד, באת כוח המדינה התייחסה גם לטענות שהעלו המערערים ביחס לזיהוי. לעניין זה, היא הדגישה כי מדובר בזיהוי של קרובי משפחה שמכירים זה את זה מיום היוולדם וגרים בסמיכות זה לזה שנים רבות. בנוסף, צוין כי מעבר לקרבה המשפחתית, המתלוננים ונשות המתלונן 2 חזרו בעדויותיהם ובהודעותיהם במשטרה פעם אחר פעם על אינדיקציות שונות המלמדות כי היה זיהוי. בכלל זאת, נזכרו הקרבה הפיזית למערערים בעת האירועים, תנאי הראות ששררו בלילות האירועים, זיהוי קולם של המערערים, זיהוי פרטים חיצוניים ספציפיים המאפיינים את דמויותיהם של המערערים ועוד. לגישת באת כוח המדינה, בכל אלה יש כדי לאשש את הזיהוי.

לבסוף, בכל הנוגע לערעור על גזר הדין - טענה באת כוח המדינה כי לא נפלה כל טעות מהותית המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור בעונש שנגזר על המערערים. לגישתה, הענישה שהטיל בית משפט קמא על המערערים הולמת את מגמת ההחמרה שקיימת בפסיקה ביחס לעבירות נשק, כמו גם את הנסיבות האישיות של המערערים. בהקשר זה נטען כי יש להביא בחשבון את העבר הפלילי המשמעותי של המערער 1, אשר נכנס ויצא מהכלא לסירוגין בשני העשורים האחרונים. גם לגבי המערער 2, נטען כי לאחר הרשעתו בתיק הנוכחי, הוא הורשע גם בביצוע עבירות של חבלה במזיד ברכב על רקע סכסוך עם קרוב משפחה. לא זו אף זו, לאחר שכבר נגזר דינו בתיק הנוכחי ועוכב ביצוע העונש לצורך הגשת הערעור והתארגנות - ביצע המערער 2 עבירות של גניבת רכב ונהיגה בזמן פסילת רישיון. הוא הורשע בעבירות אלה על פי הודאתו ונגזר עליו עונש מאסר נוסף. לטענת באת כוח המדינה, יש בכך כדי להעיד על הסלמה בהתנהגותו של המערער 2. לנוכח האמור, טענה באת כוח המדינה כי יש לדחות את הערעור גם ביחס לגזר הדין.

דין והכרעה

25. לאחר שעיינתי בהכרעת הדין ובגזר הדין המנומקים של בית משפט קמא ונתתי דעתי לטענות הצדדים בכתב ובעל-פה, הגעתי למסקנה כי יש לדחות את הערעור על שני חלקיו, וכך אמליץ גם לחברותי לעשות. להלן נימוקי.

הערעור על הכרעת הדין

עמוד 10

26. טענותיהם של המערערים ממוקדות בעיקרן בסתירות ובפגמים שנפלו לשיטתם בגרסתה של המדינה ובראיות שהובאו על ידיה. לגישתם, בית משפט קמא לא העניק די משקל לליקויים אלה, אשר יש בהם כדי להקים ספק סביר ביחס לאשמתם של המערערים. עיון בהכרעת דינו המנומקת והמפורטת של בית משפט קמא, ולצידה בחומר הראיות הרב שהובא לפניו, מוביל למסקנה כי יש לדחות טענות אלה.

27. הכרעתו של בית משפט קמא נשענת על עדויותיהם של ארבעת עדי התביעה המרכזיים - המתלוננים ושתי נשותיו של המתלונן 2 (שיכנו להלן ביחד: העדים). עיון בפרוטוקולי העדויות ובחומר הראיות מלמד כי כפי שקבע בית משפט קמא, הגרסאות שנמסרו על ידי העדים היו עקביות בעיקרן, והתיישבו זו עם זו. כך, שני המתלוננים חזרו פעם אחר פעם - הן בעדויותיהם בבית המשפט, הן בהודעות שמסרו למשטרה, הן בשחזורים שנערכו עמם והן בעימותים שנערכו בינם לבין המערערים - על ליבת האירועים המפורטים בכתב האישום ועל כך שזיהו את המערערים כמי שביצעו אותם. גם הגרסאות שמסרו נשותיו של המתלונן 2 ביחס לשני האירועים המפורטים בכתב האישום במהלך החקירה והשחזורים מתיישבות עם עדויות המתלוננים, ומחזקות את אמינותן.

יודגש כי אף אם קיימות סתירות כאלה ואחרות בין הגרסאות שמסרו העדים לאורך הזמן, הרי שמדובר בסתירות נקודתיות ולא מהותיות, שאין בהן כדי לגרוע מעקביות גרסאותיהם של העדים ביחס לגרעין הדברים. כפי שציין בית משפט קמא, מדובר בשני אירועים קשים של ירי שנורה לעברם של המתלוננים ולעבר בתיהם, בהם שהו באותה עת בני משפחתם. משכך, אין זה מן הנמנע כי בשל הלחץ והמתח בו היו שרויים העדים באותה עת, אין ביכולתם לזכור באופן חד ומדויק את האירועים לפרטי פרטים, ומטבע הדברים תהינה סתירות כאלה ואחרות בין הגרסאות שמסרו ביחס אליהם. עם זאת, משאין מדובר בסתירות מהותיות הנוגעות לשורשו של עניין, הרי שכפי שקבע בית משפט קמא - אין בכך כדי לפגום במהימנותן של העדויות (ראו: ע"פ 10163/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (13.9.2010); ע"פ 175/10 חנוכיב נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (28.7.2011); ע"פ 7007/15 שמיל נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (5.9.2018); ע"פ 244/21 מדינת ישראל נ' רבינוביץ', פסקה 30 (31.8.2022)). ראו גם: יעקב קדמי על הראיות - הדין בראי הפסיקה חלק שלישי 1608-1609 (2003)).

עוד יצוין כי ביחס ל'ס' וא', נשות המתלונן 2, בית המשפט הסתמך בהכרעתו על אמירותיהן בהודעות שמסרו במשטרה ובשחזורים שנערכו עמן, משמצא כי יש להעדיף על פני עדויותיהן בבית המשפט. כזכור, הודעות ושחזורים אלה הוגשו כראיות מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, לאחר שהשתיים העידו בעדותן כי הן אינן זוכרות פרטים רבים שנמסרו על ידיהן במהלך חקירת האירועים במשטרה.

קביעתו של בית משפט קמא כי יש להעדיף את אמירותיהן בראיות אלה על פני עדויותיהן בבית המשפט התבססה בעיקרה על העובדה שבמהלך מתן העדות ניכר היה כי הסיטואציה אליה הן נקלעו - בה הן נאלצות להעיד נגד קרובי משפחה ביחס לאירועי ירי קשים בעודם יושבים מולן - מעמידה אותן בקושי רב. בית המשפט הוסיף וציין כי אמירותיהן של נשות המתלונן 2 הן בשחזורים והן בהודעותיהן במשטרה עקביות ומתיישבות עם ראיות אחרות שקיימות בתיק, ושניכר כי הן נמנעו מלהפריז בדבריהן. בנוסף, בית המשפט מצא חיזוק לאמירות אלה בעדויותיהם של המתלוננים.

בנסיבות אלה, החלטתו של בית משפט קמא לקבל ראיות אלה מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות ולהעדיף על פני העדות שמסרו ס' וא' בבית המשפט - סבירה בעיניי ולא מצאתי מקום להתערב בה (ראו והשוו: ע"פ 9040/05

אוחיון נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (26.2.2015); ע"פ 5617/15 מריסאת נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (27.7.2016); ע"פ 4454/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (30.7.2020)). מכל מקום, נראה כי המערערים בערעורם זנחו את עיקר טענותיהם לעניין זה, ועל כן לא ראיתי צורך להרחיב בסוגיה זו.

28. לא זו אף זו, לצד עדויות המתלוננים ונשות המתלונן 2, הובאו בפני בית משפט קמא ראיות חיזוניות רבות שיש בהן כדי לחזק את דבריהם. כך למשל, הוצגו סרטונים ממצלמות האבטחה של שכנם של המתלוננים, בהן נראה רכב הזהה לרכבו של המערער 1 מתקרב לאזור בתיהם של המתלוננים ונעצר במקום בזמנים סמוכים לזמנים בהם התרחשו האירועים המפורטים בכתב האישום. כמו כן, בסרטונים אלה נראים בליל האירוע הראשון הבזקים כתומים שנראים כשריפה ובליל האירוע השני נראים הבזקים ויריות הנורות לכיוון בתיהם של המתלוננים.

עוד הוצג לבית המשפט תיעוד של שיחות שערכו המתלוננים למוקד 100 בסמוך לשעות בהם התרחשו האירועים; ממצאים ביחס לתרמילים ולקליעים שאותרו בזירות האירועים ותיעוד של פגיעות הקליעים בזירה; ממצאים ביחס לשרידי ירי שנמצאו על גופו של המערער 1; חוות דעת לפיה קליעים שנמצאו בשתי הזירות נורו ככל הנראה מאותו כלי נשק; ועוד. לכל אלה יש לצרף גם את העובדה שהמערערים הציגו גרסאות מתפתחות ומשתנות, ניסו להתחמק ממתן פרטים ביחס לאירועים, ולא אחת הסתבכו בתשובותיהם.

מהאמור לעיל עולה כי הכרעתו של בית משפט קמא מבוססת היטב על מכלול הראיות שהוצגו בפניו, אשר בצירופן יש כדי להוכיח את אשמת המערערים מעבר לספק סביר. משכך, לא מצאתי מקום להתערבות ערכאת הערעור.

29. כמפורט לעיל, בפי המערערים מספר טענות עיקריות אשר לגישתם מצדיקות את התערבותנו. ראשית, הם מעלים טענות ביחס לשחזור שנערך עם ס' ביום 6.9.2020. לטענתם, בניגוד לגרסה שמסרה ס' בשחזור - לפיה היא ראתה רק את המערער 1 יורה במהלך האירוע הראשון, בהודעתה במשטרה שניתנה בסמוך לאחר האירוע היא ציינה כי ראתה את שני המערערים יורים. בנוסף, נטען כי בשחזור ציינה ס' כי היא התעוררה משנתה למשמע קולות הירי, ורק לאחר סיום הירי היא יצאה מביתה לברר את פשר האירוע. זאת, בסתירה להודעה שמסרה במשטרה לפיה היא הייתה עדה לירי. לגישת המערערים, סתירות אלה, בצירוף העובדה שס' לא שיתפה פעולה בעדותה בבית המשפט ולא ניתן היה לחקור אותה חקירה נגדית אפקטיבית - מביאים למסקנה כי לא ניתן לבסס על אמירותיה ממצא מרשיע.

באשר לטענה הראשונה, אכן מדובר בשוני בעניין מהותי בין הגרסאות ביחס לחלקו של המערער 2 באירוע הראשון. עם זאת, כפי שציינתי בית משפט קמא, דווקא הצמצום בחלקו של המערער 2 בין ההודעה שמסרה ס' למשטרה ביום האירוע לבין השחזור שנערך עמה בשלב מאוחר יותר, מצביע על רצונה לתאר נאמנה את מה שראתה ולדבוק באמת. אין זה מן הנמנע לכן כי בהודעתה במשטרה, שנמסרה בסמוך לאחר קרות האירוע, היא טעתה בדבריה, ובשלב מאוחר יותר ביקשה לתקן אותם. על כן, לא מצאתי כי יש בשוני זה כדי לאיין לחלוטין את המשקל שיש לתת לדבריה, למצער ביחס לחלקו של המערער 1.

בנוגע לטענה השנייה, הרי שאין מדובר בתיאור מדויק של הדברים. בשחזור חזרה ס' על כך שלאחר ששמעה יריות היא התעוררה משנתה, יצאה מפתח ביתה וראתה את המערער 1 יורה לכיוונה ואת המערער 2 עומד לידו. היא אף ציינה כי היא שמעה יריות גם לפני שיצאה מביתה. אמירות אלה מתיישבות עם גרסאות המתלוננים, לפיהן במהלך

האירוע הראשון נורו תחילה יריות לכיוונם של המתלוננים בסמוך לרכב שהוצת - שככל הנראה הן שהעירו את ס' משנתה, ולאחר מכן נורו יריות נוספות לעבר ביתם של המתלוננים מכיוון "הקונטיינר" בו מתגורר המערער 2 (המצוי בסמוך לביתו של המערער 1). משכך, גם בטענה זו לא מצאתי ממש.

יתרה מכך, אף לו הייתי מניחה לזכות המערערים כי יש בפגמים אלה כדי להפחית משמעותית את המשקל שיש להעניק לאמירותיה של ס', הרי שכפי שעולה מהאמור לעיל, עדיין ישנן די ראיות להרשעת המערערים במעשים המיוחסים להם.

30. טענה נוספת אותה מעלים המערערים היא כי בית משפט קמא לא נתן די משקל לתמיהות העולות מהשוואת גרסת המתלוננים לסרטוני מצלמות האבטחה של השכן. כך, נטען כי בעוד שהמתלוננים העידו בעדויותיהם כי באירוע הראשון המערערים לא עשו שימוש בכלי רכב; בסרטוני האבטחה נראה רכב נוסע לכיוון ביתם, עוצר למספר דקות וממשיך בנסיעתו, ולאחר מכן נראו הבזקי שריפה. כן נטען כי בעוד שהמתלוננים העידו שמקום האירוע היה מואר, בסרטוני מצלמות האבטחה המקום נראה חשוך. בנוסף, המערערים טוענים כי לאחר האירוע המתלוננים התקינו במקום פרוז'קטור כדי ליצור רושם של תאורה טובה, בעוד שבזמן האירוע לא הייתה תאורה במקום שאיפשרה את זיהוי המערערים.

לא מצאתי ממש בטענות אלה. בכל הנוגע לעניין השימוש ברכב, כפי שצוין לעיל, אין זה מן הנמנע כי בשל הלחץ והמתח בו היו שרויים המתלוננים בעת האירוע בו נורו לעברם יריות, יהיו קיימים אי-דיוקים כאלה ואחרים בגרסאות שמסרו ביחס לפרטי האירוע. בהקשר זה, מקובלת עלי קביעתו של בית משפט קמא לפיה אין מדובר בעניין מהותי שיש בו כדי לגרוע מאמינות עדויותיהם, אשר היו עקביות ביחס לליבת האירועים, ותאמו את יתר הראיות והעדויות.

באשר לעניין התאורה, בית משפט קמא התייחס לכך בהרחבה בהכרעת דינו, והגיע למסקנה כי הוכח לפניו מעבר לכל ספק סביר שהתנאים ששררו בעת האירועים איפשרו את זיהויים של המערערים. בין היתר, התייחס בית המשפט לחוקר המשטרה שערך את השחזורים עם העדים בצורה מדוקדקת ומפורטת. החוקר בחן את מיקומם של כל אחד מהעדים בשעת האירועים, וכן בחן את התאורה במקום בשעת לילה, את המרחקים ממקום למקום, ואת היכולת לראות דברים. בנוסף, החוקר עימת את העדים עם סתירות כאלה ואחרות. בסופו של דבר הגיע החוקר למסקנה ברורה וחד-משמעית כי ניתן היה בבירור לראות ולזהות את המערערים, בפרט בהתחשב בהיכרות האישית בינם לבין העדים.

בית המשפט הוסיף כי החוקר נותר איתן בדעתו גם לאחר שעומת בחקירתו עם טענותיהם השונות של המערערים ביחס לתאורה. כן צוין כי כל ארבעת העדים אמרו מפורשות שוב ושוב כי הם זיהו את המערערים וכי התנאים היו כאלה המאפשרים זיהוי. בית משפט קמא אף בחן את טענת המערערים לעניין הפרוז'קטור אשר לטענתם הוצב על ידי המתלוננים במקום רק לאחר קרות האירועים, והגיע למסקנה כי אין בה ממש.

מנגד, המערערים לא הציגו ראיות מספקות לכך שהתנאים ששררו בעת התרחשות האירועים לא איפשרו את זיהויים. כך, המערערים לא הציגו ראיות משכנעות הסותרות את המרחקים הקצרים שהיו בין המתלוננים לבין המערערים בעת ביצוע המעשים; את ההיכרות הקרובה והאישית בין העדים לבין המערערים; את הימצאותם של מקורות אור אחרים במקום (לדוגמה האור שהגיע מכיוון "הקונטיינר" בו מתגורר המערער 2, המרוחק כמה עשרות מטרים מביתם של המתלוננים, והאור שהגיע מהירח); ואת עדות החוקר שביקר בזירת האירוע והגיע למסקנה ברורה כי

התנאים ששררו במקום בעת האירועים מאפשרים זיהוי. אשר על כן, גם לעניין זה לא ראיתי מקום להתערבות במסקנה אליה הגיע בית משפט קמא.

31. לצד טענות אלה, מעלים הערערים טענות נוספות, ובכלל זאת: כי היה על בית משפט קמא להיעתר לבקשתם לבקר במקום האירועים; כי היה מקום לייחס לחובת המדינה את העובדה שלא הציגה חוות דעת נגדית לחוות דעת המומחה מטעם המערערים; וכי לא ניתן משקל מספק לטענה כי המתלוננים שיקרו כדי להפליל את המערערים. על רקע האמור לעיל, גם בטענות אלה לא מצאתי הצדקה להתערבות בהכרעתו של בית משפט קמא.

32. לנוכח כל האמור, אציע לחברותי לדחות את הערעור על הכרעת הדין.

הערעור על גזר הדין

33. באשר לערעור על גזר הדין, אני סבורה כי גם דינו להידחות. כידוע, ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בגזר דין שניתן על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כאשר העונש שנגזר על ידיה חורג במידה משמעותית ממדיניות הענישה הנוהגת או הראויה (ראו, למשל: ע"פ 1072/15 שייניס נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (10.11.2015); ע"פ 9079/16 מיארה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.3.2017); ע"פ 930/22 חטיב נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (31.7.2022)). אינני סבורה כי עניינו נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות.

34. כזכור, המערערים הורשעו בביצוע עבירות של החזקת ונשיאת נשק לפי סעיפים 144(א) ו-144(ב) לחוק העונשין, ירי מנשק חם באזור מגורים לפי סעיף 340(ב) לחוק; והצתה לפי סעיף 448(א) לחוק.

35. בית משפט זה עמד פעם אחר פעם על החומרה הרבה הגלומה בעבירות נשק, אשר הפכו זה מכבר ל"מכת מדינה" בחברה הישראלית בכלל, ובמגזר הערבי בפרט. עבירות אלה טומנות בחובן פוטנציאל פגיעה בחיי אדם ובשלמות הגוף, ומעמידות בסכנה ממשית את ביטחון הציבור ואת הסדר הציבורי בכללותו. כן הדגיש בית משפט זה כי חומרתן הרבה של עבירות הנשק אינה מסתכמת בנזק שנגרם בפועל במקרה הקונקרטי, אלא בפוטנציאל הנזק שנובע מאותן עבירות (ראו מני רבים: ע"פ 3877/16 ג'באלי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.11.2016) (להלן: עניין ג'באלי); ע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (16.8.2018); ע"פ 3169/21 מדינת ישראל נ' אגבאריה, פסקה 6 (21.6.2021) (להלן: עניין אגבאריה); ע"פ 7473/20 מדינת ישראל נ' מחאמיד, פסקה 24 (29.6.2021); ע"פ 2251/21 אבו עראר נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (15.12.2021) (להלן: עניין אבו עראר); ע"פ 8172/21 חג'אזי נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (15.5.2022) (להלן: עניין חג'אזי); ע"פ 579/22 מדינת ישראל נ' טחאינה, פסקה 15 (13.6.2022); ע"פ 4103/22 מדינת ישראל נ' אמון, פסקה 9 (6.11.2022); ע"פ 6865/22 מדינת ישראל נ' ג'בארין, פסקה 7 (17.1.2023) (להלן: עניין ג'בארין)).

דברים אלה תקפים ביתר שאת ביחס לעבירות של ירי מנשק חם באזור מגורים - אשר כרוכות בסכנה של ממש לחיי אדם ועשויות להביא לפגיעה בחפים מפשע (ראו: ע"פ 6493/05 מוסא נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (22.2.2006) (להלן: עניין מוסא); ע"פ 6277/20 היילי נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (24.3.2021); עניין אגבאריה, בפסקה 7; ע"פ 5993/21 אבו סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.11.2021); ע"פ 1682/22 סבג נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (11.9.2022)). כן התייחס בית משפט זה באופן ספציפי להתגברות התופעה של שימוש בנשק חם כאמצעי ליישוב סכסוכים, המביאה לפגיעה קשה בתחושת הביטחון של כלל הציבור בישראל; והדגיש את הצורך לפעול באופן נחרץ למיגורה (ראו: עניין מוסא, בפסקה 2; ע"פ 32/14 עמאש נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (17.9.2015); ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקאות 16-17 (5.11.2019) (להלן: עניין סובח); ע"פ 7473/20 עניין מחאמיד, בפסקה 24; ע"פ 1275/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (30.11.2022)).

36. כחלק מהמאבק הנחוש למיגור עבירות הנשק, ניכרת בפסיקה בשנים האחרונות מגמה עקבית להחמרת הענישה בגין עבירות אלה, באופן שיהלום את מידת פגיעתן בערכים המוגנים וימנע את התפשטותן. בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך בהטלת עונשי מאסר משמעותיים בגין עבירות אלה, וזאת הן כדי לתת ביטוי עונשי הולם לחומרה היתרה הטמונה בעבירות אלה והן כדי להביא להרתעת היחיד והרבים מפני ביצוען (ראו מני רבים: עניין ג'באלי, בפסקה 6; ע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (16.8.2018) (להלן: עניין בראנסי); רע"פ 5613/20 אלהוזייל נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (25.8.2020); עניין סובח, בפסקה 17 לחוות דעתו של השופט י' אלרון ובחוות דעתו של השופט מ' מזוז; ע"פ 147/21 מדינת ישראל נ' ביטון, פסקאות 7, 10 (14.2.2021); עניין אגבאריה, בפסקאות 6, 8; ע"פ 5993/21 אבו סאלח נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.11.2021); עניין אבו עראר, בפסקה 25; ע"פ 6068/21 מדינת ישראל נ' פקיה, פסקה 13 (19.12.2021); עניין חג'אזי, בפסקה 16; ע"פ 5602/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 10-16 (14.9.2022); עניין ג'בארין, בפסקאות 8-10)). כחלק ממגמה זו אף נקבע כי בבואו של בית המשפט לגזור את דינו של מי שהורשע בביצוע עבירות כאמור, עליו לתת מעמד בכורה לשיקולי ההרתעה והאינטרס הציבורי (ראו, למשל: ע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (23.6.2015); עניין בראנסי, בפסקה 11; עניין אגבאריה, בפסקה 9; ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (28.7.2022)).

37. מגמת ההחמרה הקיימת בעבירות נשק קיבלה ביטוי בשנים האחרונות גם בחקיקה. כך, במסגרת תיקון מס' 132 לחוק העונשין משנת 2018, הוחמר באופן משמעותי העונש הקבוע בצידה של עבירת הירי באזור מגורים לפי סעיף 340א לחוק משנת מאסר אחת ל-5 שנות מאסר (חוק העונשין (תיקון מס' 132) (ירי מנשק חם), התשע"ח-2018). בדברי ההסבר להצעת החוק, צוין כי עונש מאסר של שנה אחת "אינו נותן ביטוי הולם לחומרה הגלומה במעשה ירי שלא כדין ולסיכון הגלום במעשה כאמור לפגיעה בערך המוגן שבבסיס העבירה - הגנה על חיי אדם. ... קל וחומר שסיכון כאמור גלום במקרה שבו הירי מנשק חם סיכן בפועל חיי אדם, למשלה במקרה שבו יריות נורו לעבר ביתו של אדם במטרה להפחידו, בנסיבות שבהן לא ניתן לייחס ליורה ניסיון לגרימת פגיעה או חבלה חמורה לאדם" (דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 132) (ירי מנשק חם), התשע"ח-2018, ה"ח הממשלה 914, 914).

בהמשך למגמה זו, חוקק בדצמבר 2021 סעיף 144(ז) לחוק העונשין, הקובע עונש מינימלי בגין עבירות נשק אשר לא יפחת מרבע העונש המרבי שנקבע לעבירה, אלא אם כן קיימים טעמים מיוחדים שיירשמו (חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021). סעיף זה אומנם לא חל על המערערים בענייננו, ואולם יש בו כדי לשקף את רצון המחוקק בהחמרת הענישה בגין עבירות נשק.

38. זאת ועוד - גם ביחס לעבירת ההצתה בה הורשעו המערערים מסתמנת בעת האחרונה מגמה של החמרה

בענישה. בית משפט זה חזר והדגיש בהזדמנויות רבות את חומרתה הרבה של עבירה זו ואת הצורך להיאבק בה באמצעות ענישה משמעותית ומרתיעה. זאת, בשל פוטנציאל הנזק ההרסני הגלום בה, והיעדר היכולת לשלוט בתוצאותיה או לצפותן (ראו מני רבים: ע"פ 6720/16 מדינת ישראל נ' פלוני, בפסקה 9 (7.3.2017); ע"פ 4743/22 מדינת ישראל נ' פלוני (17.8.2022) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 5953/22 מדינת ישראל נ' עדוי, פסקה 14 (2.2.2023)).

על המסוכנות הרבה הטמונה בעבירת ההצתה עמד לאחרונה השופט י' עמית בפסק הדין בעניין פלוני:

מעשה ההצתה יוצר מצב ומקים סיכון שלאדם אין שליטה עליו - אש. רבות נכתב על המסוכנות שטמונה בעבירת ההצתה. האש היא אכזרית. היא חמקמקה. היא עוצמתית. הסכנה הטמונה בה היא רבה, ותוצאותיה אין לשער. האש יכולה להתפשט תוך שניות ודקות. היא יכולה לגרום לנזק אדיר לרכוש. היא יכולה לגרום למוות. האש לא מבדילה בין אדם אחד לאחר, או בין מי שמעורב בסכסוך כלשהו - "היעד" של מבצע העבירה - לבין צד שלישי חסר מזל אשר היה במקום הלא נכון בזמן הלא נכון. לא בכדי הביטוי "כאש בשדה קוצים" מצא מקומו בשפתנו - באש יש פוטנציאל להרס ולחורבן, והיא מתפשטת במהירות. מי שמבצע את עבירת ההצתה, למעשה לוקח בחשבון שמרגע השלכת הגפרור, הגחל, או הסיגר, משתנה נוסף נכנס לתמונה, עליו אין לו שליטה, ושהנזק הפוטנציאלי ממנו הוא רחב היקף - האש. האש היא מאבות הנזיקין במשפט העברי "תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה" (שמות כ"ד, ה'). אוי לגפרור שהצית להבה, ולא בכדי אנו מוצאים בפסיקה הנוגעת לעבירת ההצתה ביטויים בנוסח "ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות"; "מעשה הצתה ראשיתו ידועה, ואחריתו מי ישורנה" (שם, בפסקה 14; ההפניות הושמטו).

כן צוין בפסיקה כי "הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העבריני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחת ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור. ...לא בכדי קבע המחוקק את העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם" (ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (8.11.2012)). ראו גם: עניין פלוני, בפסקה 16).

על רקע דברים אלה, עולה כי החמרתו של בית משפט קמא בעונשם של המערערים עולה בקנה אחד עם המגמה הרווחת בפסיקה.

39. אם בכך לא די, חומרתן הרבה של העבירות שביצעו המערערים נובעת לא רק מטיב העבירות בהן הם הורשעו, אלא גם מהנסיבות בהן הן בוצעו. כך, אין מדובר במעידה רגעית וחד-פעמית של המערערים כי אם במעשים אשר ככל הנראה קדם להם תכנון מראש; ואשר בוצעו יום אחר יום, מתוך מטרה לפגוע במערערים או למצער להלך עליהם אימים. המערערים ביצעו ירי בנשק חם מספר רב של פעמים, ממרחק קצר, לעברם של המתלוננים ולעבר בתיים, ובכך העמידו את חייהם ואת ביטחונם של המתלוננים ושל בני משפחותיהם בסכנה ממשית. המערערים גם הציתו את רכבם של המתלוננים כשהוא חונה בקרבת ביתם, כאשר הסכנה להתלקחות האש ולגרמת נזק משמעותי לרכוש ואף פגיעה בחיי אדם - הייתה גבוהה. רק במזל לא גרמו מעשיהם של המערערים לפגיעות בגוף ובנפש. נסיבות חמורות אלה מחייבות אף הן הטלת ענישה משמעותית והולמת, אשר יהיה בה כדי לשקף את הסכנה הרבה שיצרו המערערים ולהרתיעם מפני התנהגות דומה בעתיד.

40. מעבר לטיב העבירות ולנסיבות ביצוען, קיימים בעניינם של המערערים אף שיקולים נוספים שיש בהם כדי להצדיק החמרה בעונשם.

כך, ביחס למערער 1 - יש לתת משקל גם לעברו הפלילי המכביד, הכולל בין השאר עבירות אלימות חמורות בגין הוא ריצה עונשי מאסר; ולעובדה שהוא נמנע מלקחת אחריות על מעשיו ומלהביע חרטה. אכן, העונש שנגזר על המערער 1 הוא חמור. עם זאת, בשים לב למכלול השיקולים האמורים ובראשם לשיקול ההרתעה - אינני סבורה כי הוא חורג באופן מהותי ממדיניות הענישה הנוהגת והראויה, במידה המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור.

באשר למערער 2, יש להביא בחשבון כשיקולים לחומרא את היעדר מוכנותו, גם בחלוף השנים, להכיר במעשיו ולהביע חרטה; את הערכת שירות המבחן לפיה גורמי הסיכון במצבו לא פחתו וכי קיים סיכון להישנות ביצוע עבירות; וכן את העובדה שלאחר גזר הדין נושא הערעור דן הוא הורשע בביצוע עבירות חמורות נוספות, ובהן חבלה במזיד ברכב, תקיפה הגורמת חבלה של ממש וגניבת רכב. אומנם, מן העבר השני יש לתת משקל כשיקול לקולא את עובדת היותו של המערער 2 קטין (על סף בגירות) בעת ביצוע העבירות. עם זאת, בשים לב למכלול השיקולים שלעיל, הנלווים לחומרתם הרבה של המעשים שביצע ולפוטנציאל הנזק הרב הטמון בהם - אני סבורה כי היה מקום להחמיר בעונשו חרף גילו הצעיר. משכך, לא מצאתי מקום להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא גם ביחס למערער 2.

41. סוף דבר: לו תישמע דעתי, יידחה הערעור על שני חלקיו.

שׁוֹפֵט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

שׁוֹפֵט

השופטת י' וילנר:

אני מסכימה.

שׁוֹפֵט

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ר' רונן.

ניתן היום, כ"ט בניסן התשפ"ג (20.4.2023).

שופטת

שופטת

שופטת
